

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi merilain 1 ja 189 §:n muuttamisesta sekä laiksi alusrekisterilain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 12 päivästä helmikuuta 1980 lähettänyt liikennevaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 6.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina toimistopäällikkö Risto Paaermaa kauppa- ja teollisuusministeriöstä, lakimies Reijo Svento Suomen Merimies-Unionista, toiminnanjohtaja Erkki Pajunen Suomen Konepäällystöliitosta, puheenjohtaja Heikki Santala Suomen Radiosähköttäjiliitosta, asiamies Veikko Trast Suomen Laivanpäällystöliitosta ja toimitusjohtaja Per Forsskåhl Suomen Varustamoyhdistyksestä.

Liikennevaliokunta on saanut asiasta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä sosiaalivaliokunnan lausunnon, joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merilain 1 §:ään sisältyvää säännöstä siitä, millä ehdoin alus katsotaan suomalaiseksi. Samalla esityksessä ehdotetaan kansallisuussäännöksen muuttamisesta johtuvia tarkistuksia alusrekisterilakiin. Mainitun asian ohella esitykseen sisältyy ehdotus merilain 189 §:n muuttamisesta. Tämän ehdotuksen mukaan yhteisestä haverista johtuvaan vahinkoon, menetykseen ja kustannukseen sekä niiden jakoon sovelletaan uusia, vuoden 1974 Yorkin-Antwerpenin sääntöjä.

Saamansa selvityksen perusteella ja yhtyen sosiaalivaliokunnan lausuntoon liikennevaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Liikennevaliokunta on kuitenkin katsonut tarpeelliseksi tarkistaa merilain 1 §:ää koskevan säännösehdoituksen asiasisältöä sekä tehdä lakitekniisiä korjauksia alusrekisterilain muutosehdotukseen.

Aluksen kansallisuuden sääntelyllä on merkittäviä oikeudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia, joita on selvitetty hallituksen esityksen perusteluissa. Voimassa olevan merilain 1 §:ssä on asetettu vaatimukseksi, että suomalaisen aluksen pitää olla kokonaan Suomen

kansalaisten tai suomalaisten yhteisöjen omistuksessa. Hallituksen ehdottaman uuden säännöksen mukaan alus on suomalainen, jos Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö omistaa enemmän kuin puolet siitä. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi oikeus asetuksella säädetyin edellytyksin hyväksyä suomalaiseksi muukin alus, jonka käyttö merenkulkuun on ratkaisevasti suomalaisten määrättävissä. Ehdotettu muutos on omiaan helpottamaan ulkomaisen pääoman saamista suomalaisen merenkulun rahoitukseen. Se voi osaltaan ehkäistä sellaisia järjestelyjä, joissa alus hankitaan suomalaisten ja ulkomaalaisten yhteiseen omistukseen ja rekisteröidään ulkomailla, esimerkiksi niin sanotussa mukavuuslippumaassa. Hallituksen ehdottamassa sääntelyssä voidaan toisaalta nähdä sellainen vaara, että suomalaisten alusten omistus ja samalla niiden käyttöä koskeva määräysvalta siirtyisi liiaksi ulkomaalaisille. Tämä voisi vastoin ehdotuksen tarkoitusta johtaa myös alusten kansallisuuden muuttumiseen kaikkine seurauksineen. Kansalliset etumme vaativat riittävän suomalaisen määräysvallan säilyttämistä merenkulun alalla. Hallituksen ehdottama suomalaisen omistuksen vähimmäismäärää koskeva sääntö ei kaikissa tilanteissa turvaa suomalaisen määräysvallan säilyttämistä, koska ulkomaalainen voi olla osakkaana myös suomalaisessa omistajayhteisössä. Mainituista syistä ja yhtyen sosiaalivaliokunnan esittämiin perusteluihin liikennevaliokunta ehdottaa, että suomalaisen omistuksen pitää olla vähintään kuusi kymmenesosa aluksesta, jotta alus katsottaisiin suomalaiseksi. Tämän pääsäännön ohella olisi käytettävissä hallituksen ehdottama poikkeuslupamenettely. Jos käytännössä esiintyy tarvetta poikkeuslupamenettelyn soveltamiseen, siinä on tarkoin huolehdittava, ettei pääsäännössä tarkoitettuja periaatteita vaaranneta.

Valiokunta on tehnyt alusrekisterilakia koskevaan lakiehdotukseen teknisiä korjauksia. Ne eivät muuta hallituksen esityksessä tarkoitettua asiasisältöä.

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

merilain 1 ja 189 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä kesäkuuta 1939 annetun merilain (167/39) 1 ja 189 §,

näistä 189 § sellaisena kuin se on 26 päivänä toukokuuta 1967 annetussa laissa (237/67), näin kuuluviksi:

1 §.

Alus on suomalainen ja oikeutettu käyttämään Suomen lippua, jos Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö omistaa enemmän kuin kuusi kymmenesosaa siitä. Kauppa- ja teollisuusministeriö oikeutetaan asetuksella säädettyillä edellytyksillä hyväksymään muukin alus suomalaiseksi, jos aluksen käyttö merenkulkuun on ratkaisevasti suomalaisten määrättävissä.

189 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2.

Laki

alusrekisterilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 29 päivänä heinäkuuta 1927 annetun alusrekisterilain (211/27) 5 §:n (poist.) 6 kohta, 7 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 20 §:n 3 ja 4 momentti sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 29 päivänä tammikuuta 1937 ja 28 päivänä huhtikuuta 1967 annetuilla laeilla (53/37 ja 172/67), uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

5 §.

Rekisteriin on merkittävä:

(6 kohta kuten hallituksen esityksessä.)

7 §.

Kirjelmään on liitettävä aluksen rakentajan tai kahden uskottavan henkilön antama rakennustodistus sekä, milloin alusta ei ole raken-

nettu sen kirjelmässä ilmoitetulle omistajalle, saantokirjat tai muu selvitys siitä, miten alus on siirtynyt rakentajalta tälle. Jos ulkomaalainen alus on muuttunut suomalaiseksi, on tästä esitettävä selvitys sekä esitettävä ne saantokirjat, jotka mahdollisesti on laadittu sen jälkeen. Lisäksi on esitettävä tullviranomaisen todistus aluksen tullauksesta. Rakennustodistus on tässä tapauksessa oheenliitettävä, jos se on saatavissa. Ulkomailla laaditun saantokirjan tulee olla Suomen konsulin tai ulkomaan asianomaisen viranomaisen oikeaksi vahvistama.

9, 10 ja 20 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 1980.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saukko, varapuheenjohtaja Vähäkangas, jäsenet Fred, Juhan-

talo, Järvenpää, Knuuttila, Koskinen, Palmunen, Rehn, Ruotsalainen, Rönnholm, Torikka, Tuominen ja Valo sekä varajäsen Eenilä.

EDUSKUNNAN
SOSIAALIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä,
21 päivänä maaliskuuta 1980.

Lausunto n:o 1.

Liikennevaliokunnalle.

Liikennevaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti 14 päivänä helmikuuta 1980 päivätyllä kirjeellään pyytänyt sosiaalivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 6 laiksi merilain 1 ja 189 §:n muuttamisesta sekä laiksi alusrekisterilain muuttamisesta. Asiantuntijoina ovat olleet valiokunnassa vanhempi hallitussihteeri Risto Paaermaa kauppa- ja teollisuusministeriöstä, ylitarkastaja Valto Järvinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, lakimies Reijo Svento Suomen Merimies-Unionista, asiamies Veikko Trast Suomen Laivanpäälystöliitosta, toiminnanjohtaja Erkki Pajunen Suomen Konepäälystöliitosta, puheenjohtaja Heikki Santala Suomen Radiosähköttäjiliitosta, toimitusjohtaja Per Forsskähl Suomen Varustamoyhdistyksestä, toimitusjohtaja Justus Haarberg Ålands Redarföreningistä ja toiminnanjohtaja Matti Haarma Merimiespalvelutoimistosta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Merilain mukaan alus on suomalainen, jos se on pelkästään Suomen kansalaisten tai suomalaisen yhteisön omistuksessa. Merilain muutosehdotuksen mukaan alus olisi suomalainen ja oikeutettu käyttämään Suomen lippua, jos Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö omistaa enemmän kuin puolet aluksesta. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi oikeus katsoa alus suomalaiseksi, vaikka suomalaisten omistuksessa olisi pienempikin osa aluksesta, jos valta määrätä aluksen käytöstä muulla perusteella olisi ratkaisevasti suomalaisilla. Alusrekisterilakiin ehdotetaan merilain muuttamisesta johtuvat muutokset.

Saadun selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja pääosin tarkoituksenmukaisina, minkä vuoksi valiokunta on asettunut lakiehdotusten hyväksymisen kannalle lukuunottamatta merilain 1

§:ään ehdotettavaa muutosta. Hallituksen esitykseen sisältyvästä merilain muutosehdotuksesta poikkeavasti valiokunta ehdottaa, että alus olisi suomalainen ja oikeutettu käyttämään Suomen lippua, jos Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö omistaa enemmän kuin kuusi kymmenesosaa siitä. Tämä vastaisi Norjan nykyistä lainsäädäntöä. Tanskassa vastaava osuus on kaksi kolmasosaa. Hallituksen esitys vastaa tältä osin Ruotsin lainsäädäntöä.

Muutosehdotustaan valiokunta on pitänyt tärkeänä suomalaisten merimiesten aseman turvaamiseksi. Valiokunta on katsonut tarkoituksenmukaiseksi, että ulkomaalaisten omistussuhteen laajentamisessa suomalaisiin aluksiin edetäisiin varovaisesti. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että suomalaista työ- ja sosiaalilainsäädäntöä noudatetaan suomalaisiksi katsottavissa aluksissa. Myös suomalaisten alusten miehistöjen työsuhteiden ehtojen sopiminen tulisi säilyttää suomalaisten työmarkkinajärjestöjen toimivaltapiirissä. Valiokunnan kannan mukaan olisi myös tärkeää taata lainmuutoksen piiriin tulevien alusten miehittäminen suomalaisella työvoimalla. Valiokunnan mielestä tulisi voida estää ns. mukavuuslippulaivaongelmien syntyminen.

Alusrekisterilain muuttamista koskevan lakiehdotuksen johtolauseen, lakiehdotuksen 5 §:n ja 10 §:n lakitekniset korjaukset valiokunta jättää liikennevaliokunnan tehtäväksi.

Edellä olevan perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa lausuntonaan,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin lakiteknisillä korjauksilla, ja
että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

Laki

merilain 1 ja 189 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä kesäkuuta 1939 annetun merilain (167/39) 1 § ja 189 §,

näistä 189 § sellaisena kuin se on 26 päivänä toukokuuta 1967 annetussa laissa (237/67), näin kuuluviksi:

1 §.

Alus on suomalainen ja oikeutettu käyttämään Suomen lippua, jos Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö omistaa enemmän kuin *kuusi kymmenesosaa* siitä. Kauppa- ja teollisuusministeriö oikeutetaan asetuksella säädettyillä edellytyksillä hyväksymään muukin alus suomalaiseksi, jos aluksen käyttö merenkulkuun on ratkaisevasti suomalaisten määrättävissä.

189 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Sosiaalivaliokunnan puolesta:

Matti Puhakka

Jouko Skinnari

